

Tiếng Việt Thời Cộng Sản

Julien NKQ

"Si vous vous demandez comment un mot nouveau fait son entrée dans le Dictionnaire de l'Académie française, sachez que chaque dictionnaire possède sa politique éditoriale et intègre les mots en fonction de critères qui lui sont propres. Ainsi, l'Académie française n'accepte dans son Dictionnaire que les mots correctement formés, répondant à un véritable besoin linguistique et déjà bien ancrés dans l'usage.

Si vous vous intéressez à la création de néologismes, notamment dans les domaines des sciences et des techniques, vous pouvez émettre vos suggestions dans la boîte à idées de la base de données France Terme (voir l'article Terminologie).

.....

If you're wondering how a new word enters the dictionary of the French Academy, know that each dictionary has its editorial policy and includes the words according to its own criteria. So does the French Academy's dictionary regarding words properly created to meet a real need and already well-established language in use.

If you are interested in the creation of neologisms, especially in the fields of science and technology, you can make your suggestions in the suggestion box in the database term France (see Terminology section).

.....

Vạn vật có sinh có tử, ngôn ngữ cũng không thoát khỏi định luật này. Bây giờ mà nói với trẻ nào là "tín nước mắt", etc... thì sao chúng hiểu được. Các chữ đó đành phải dần dần biến mất thôi.

Do không dựa trên mẫu mực hợp lý (như chủ trương của tự điển hàn lâm Pháp) nên các đỉnh cao trí tuệ để ra lắm quái thai ngôn từ. Đồng thời với độc quyền truyền thông, họ áp đặt các quái thai ày lên cả nước, lâu ngày thành ra ai cũng quen tai xử dụng.

Trong nước đã đành. Đáng buồn là một ít nhà báo, trí thức hải ngoại cũng thêm nhiệm ngôn từ của CS.

Hãy giữ gìn sự trong sáng tiếng Việt bằng cách TẮY CHAY TUYỆT ĐỐI sách báo, âm thanh VC và văn nghệ sĩ giao du với chúng".

Đặt ra những chữ mới là nghề của VC và của chàng học giả giả (HGG) họ (vốn xuất thân trường viết văn Hà Nội). VC thì muốn chữ nghĩa của nước Xã Hội Chủ Nghĩa phải khác với chữ nghĩa VNCH (cho nên lúc đầu chúng bắt người dân nói: "nhà đáí", "nhà ỉ...", "xưởng đê", "lính thủy đánh bộ", "chiến sĩ cái", "đảm bảo" v.v...). Sau này thì có "sự cố", "hoành tráng", "ấn tượng"... Bây giờ thì "bức xúc" và ông HGG thì có "điền phạm",

"tiêu chí". Không có gì làm ngạc nhiên. Tất cả vì mặc cảm dốt nát, nên phải lấy chữ đè người.

Điều này làm tôi nhớ những câu thơ quá ư là hũ nút của những thi sĩ siêu thực (surréalistes) Tây đầu thế kỷ XX, và sau đó, giữa thập niên 50 là của các ông thi sĩ ta thuộc Nhóm Sáng Tạo, lây bệnh hũ nút, trong đó có Thanh Tâm Tuyền ("khều mặt trời", "một cửa sổ, hai cửa sổ, ba cửa sổ"), rồi Bùi Giáng ("liên tồn"), rồi bây giờ Phạm Công Thiện ("giao cầu mặt trời", "hiếp dâm Thượng Đế để ra loài người", v.v...). Kinh khủng.

Điều này cũng làm tôi nhớ câu chuyện khi còn trong tù Vĩnh Phú. Bữa nọ, sau khi tắm suối xong, một ông nhà văn khá nổi tiếng, đồng tù, đến hỏi tôi:

- Nghe nói anh biết tiếng Pháp. Vậy "phạm trù" có nghĩa là gì?

Thú thật từ lúc cha sanh mẹ đẻ đến lúc đó tôi chưa bao giờ nghe đến, hoặc đọc đến, chữ "phạm trù". Tôi bèn thú tội với ông nhà văn vĩ đại và đánh liều làm thầy bói đoán mò:

- Tôi thực sự không biết, nhưng tôi đoán, "phạm trù" có nghĩa là loại, hạng, *espèce*.

Ông nhà văn không chịu:

- Phạm trù là *catégorie*.

Tôi nực quá, xằng giọng:

- Ông biết rồi, còn hỏi tôi làm chi nữa?

Chữ nghĩa, cũng như đời sống, phải tiến hoá. Đó là lẽ tự nhiên. Chúng ta không nên khư khư bám lấy cái đã ổn định trong ngôn ngữ một cách hẹp hòi như những ông "bình vôi" (les immortels) trong Académie française, không chấp nhận bất cứ "néologisme" (chữ mới) nào, nhất là những chữ lai Anh lai Mỹ thì tội càng nặng hơn, kể cả *hi*, *hello*, *OK*, *sorry*, *thank you*... Không tin, xin quý bạn đọc quyển *Parlez-vous français?* (Gallimard, 1991) của Etiemble. Vậy mà, theo Etiemble, ca sĩ Léo Ferré đã hát bài *La langue française* như sau:

*C'est une barmaid qu'est ma darling...
J' suis son parking, son one man show,
Son Jules, son king, son sleep au chaud.
J' paie toujours cash...* (trang 56)

Một trong hàng trăm ví dụ khác. Chữ nghĩa có khi phải thay đổi. Không có gì đáng chê bai. Nhưng thay đổi thế nào mới là quan trọng. Thay đổi kiểu "bức xúc", "chất lượng", "điển phạm", "tiêu chí" chỉ tổ làm mọi sự tối mò thêm. Hay gì?

Julien NKQ